

**TA'LIM - TARBIYA JARAYONIDAGI IJTIMOIIY – PEDAGOGIK
DOLZARB MUAMMOLAR**

Salayjonova Saodatjon

*Urganch Ranch texnologiya universiteti Maktabgacha ta'lim pedagogikasi va
psixologiyasi kunduzgi ta'lim yo'nalishi talabasi*

Email: solayevasaodat@gmail.com

Annotatsiya: *Ta'limning ustuni tarbiya, ta'lim esa davlat ustuni sanaladi. Bugungi kunda ta'lim va tarbiya masalasi jiddiy chora va tadbirlarni talab qilmoqda, bu borada pedagoglarimiz oldiga talaygina vazifalar yuklatilgan. Maqolamizda ta'lim va tarbiya jarayonida pedagoglarimiz duch kelayotgan ijtimoiy muammolar va ularning yechimlari haqida malumot beramiz.*

Kalit so'zlar: *axloqqa sodiqlik, attestat, diplom, iqtisodiyot, texnologiyalar*

Ta'lim atamasi maqsadli jarayonni anglatadi, uning maqsadi shaxsiy rivojlanishga hissa qo'shadigan ma'lum ko'nikma va bilimlarni olishdir. Bu maktabdagi baholar yoki o'rganilgan darslarga hech qanday aloqasi yo'q. Ta'limning maqsadi insonni mustaqil fikrlashga o'rgatishdir.

Ta'lim nima uchun kerak? Ta'limga odamlar uchun muhim o'rin ajratiladi. U tajribani avvalgi avlodlardan yangi avlodlarga o'tkazishga yordam beradi. Bu insoniyatning rivojlanishiga, taraqqiy etishiga yordam beradi. Hozirgi zamon kishisi hayotida ta'limning o'рни beqiyosdir. Bu o'ziga xos vaqt chorrahasi: biz hozirgi zamonda yashaymiz, kelajakni yaxshiroq qilish uchun o'tmish yutuqlarini o'rganamiz.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, yoshlikda yaxshi ta'lim olgan odamlar (masalan, IMSda) keksalik davrida aqliy yoki ruhiy kasalliklardan kamroq aziyat chekadilar, Alsgeymer kasalligiga kamroq moyil bo'ladilar.

Ammo shuni tushunish kerakki, maktab attestati yoki universitet diplomi o'z-o'zidan o'z egasining ma'lumoti haqida hech narsa demaydi. Tabiiyki, bu hujjatlar muhim, chunki ular rasmiyatchilikka rioya qiladi. Ishga joylashtirishda turli tekshiruvlar o'tkazilishi dargumon.

Ta'lim - bu quyidagilar majmuasidir:

- Attestat va diplomning mavjudligi;
- Axloqqa sodiqlik;
- Shaxsni har tomonlama rivojlantirish;
- Hayot tajribasi;
- Inson salohiyatini jamiyat uchun foydali tarzda ochib berish;
- Muvaffaqiyat darajasidan qat'i nazar, rivojlanish va o'z-o'zini takomillashtirishga intilish;
- Madaniyatning har qanday yo'nalishda ham mavjudligi.

Zamonaviy davrda ta'lim sifati muammosi asosiy deb qaraladi. Tadqiqotchilar umumta'lim, oliy ta'lim tashkilotlarida modernizatsiya transformatsiyalarini qayd etish

bilan birga, ta'lim sifatining yomonlashishini ta'kidlaydilar. Bugunning dolzarb pedagogik muammolaridan biri ham shu. Zamonaviy pedagogik muammolar – bu ta'lim tizimi, pedagogika, o'qituvchilarning ishlash jarayonida duch keladigan, o'quvchilarning ehtiyojlari va jamiyatning o'zgarayotgan talablariga javob berish uchun zarur bo'lgan muammolardir.

Kompyuter texnologiyalari, internet va raqamli vositalarni ta'lim jarayoniga integratsiya qilish, onlayn ta'limning rivojlanishi hamda o'qituvchilarning yangi texnologiyalarga moslashishidagi qiyinchiliklar ham pedagogik muammodir. Bundan tashqari ta'limni individualizatsiya qilish: Har bir o'quvchining shaxsiy ehtiyojlari va qobiliyatlarini inobatga olgan holda o'qitish metodlarini ishlab chiqish, o'quvchilarni o'z sur'atida rivojlantirish. Birinchi navbatdagi ko'nikmalarni rivojlantirish: 21-asrda global iqtisodiyot va texnologiyalar o'zgarishi bilan bog'liq bo'lgan ko'nikmalarni (masalan, analitik fikrlash, muammolarni hal qilish, jamoaviy ish) rivojlantirishga urg'u berish. Ta'limda inkluzivlik: Maxsus ehtiyojlari bo'lgan o'quvchilarni ta'lim jarayoniga to'liq jalb qilish va ularning teng imkoniyatlarga ega bo'lishini ta'minlash. a'lim sifatini oshirish: O'qituvchilarning malakasini oshirish, ta'lim dasturlarining samaradorligini tahlil qilish va modernizatsiya qilish. O'qitish jarayonida o'quvchilarning psixologik va ijtimoiy holatlarini hisobga olish, ularga xavfsiz va sog'lom ta'lim muhitini yaratish. Pedagogik etika va o'qituvchining roli: O'qituvchilarning professional axloq va ma'naviy me'yorlarini saqlash, o'quvchilar bilan samarali muloqot qilish. Kabi qator jarayon va tizimlarga yechimlarni ishlab chiqish ham pedagogic muammolardandir. Endi ushbu pedagogik ijtimoiy muammolarni ta'lim tarbiya tizimiga bog'lab chiqadigan bo'lsak quidagicha tizimlashtirishimiz mumkin bo'ladi:

Ijtimoiy tengsizlik va ta'lim imkoniyatlarining farqlanishi: O'quvchilarning turmush sharoiti, hududiy farqlar, moddiy imkoniyatlar va ijtimoiy holati ta'lim olish imkoniyatlariga ta'sir qilishi. Bu muammo o'quvchilar orasida tenglikni ta'minlash va ijtimoiy adolatni ta'minlashni talab qiladi

Inkluziv ta'lim: Maxsus ehtiyojlari bo'lgan, nogiron o'quvchilarni umumiy ta'lim tizimiga jalb qilish va ularning to'liq rivojlanishini ta'minlash. Inkluziv ta'lim jarayonida ijtimoiy pedagogik muammolar shaxsiy va jismoniy imkoniyatlarga qarab, ta'limning samaradorligini oshirishga qaratilgan chora-tadbirlarni amalga oshirishni talab qiladi.

Oila va maktab o'rtasidagi hamkorlik: Oila va maktabning ta'lim jarayonidagi roli hamda o'quvchilarni tarbiyalashdagi mas'uliyatning taqsimlanishi. O'quvchilarning ijtimoiy, psixologik va akademik rivojlanishini samarali ta'minlash uchun oila va maktab o'rtasida kuchli hamkorlik o'rnatish zarur.

Jamoat muammolari va ularning ta'limga ta'siri: Jamiyatdagi ijtimoiy muammolar (narkomaniya, voyaga yetmaganlar jinoyatchiligi, keksalarning ahvoli, oila ichidagi zo'ravonlik) ta'lim-tarbiya jarayoniga ta'sir qiladi. Bu muammolarni hal qilishda pedagoglar va ijtimoiy pedagoglar o'quvchilarni to'g'ri yo'lga solishda, ularning ijtimoiy adaptatsiyasini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

O'quvchilarni ijtimoiy faollikka tarbiyalash: O'quvchilarda ijtimoiy mas'uliyat va faollikni rivojlantirish, ularni jamiyatning faol a'zolari sifatida shakllantirish. Bu

pedagoglarning ijtimoiy pedagogik yondashuvlarini va metodlarini talab qiladi, chunki o'quvchilarning jamiyatda o'z o'rnini topishi ta'lim jarayonining asosiy maqsadlaridan biri bo'lishi kerak.

O'quvchilarni ijtimoiy faollikka tarbiyalash: O'quvchilarda ijtimoiy mas'uliyat va faollikni rivojlantirish, ularni jamiyatning faol a'zolari sifatida shakllantirish. Bu pedagoglarning ijtimoiy pedagogik yondashuvlarini va metodlarini talab qiladi, chunki o'quvchilarning jamiyatda o'z o'rnini topishi ta'lim jarayonining asosiy maqsadlaridan biri bo'lishi kerak.

Pedagoglarning ijtimoiy-psixologik malakalarini oshirish: Pedagoglar va ijtimoiy pedagoglarning ijtimoiy va psixologik muammolarni hal qilishdagi malakalarini oshirish, ularga zamonaviy pedagogik metodlarni va ijtimoiy adaptatsiya vositalarini o'rgatish.

Bu muammolarni hal qilish uchun jamiyat, ta'lim muassasalari, oila va davlat o'rtasida o'zaro hamkorlik va yangi ijtimoiy pedagogik yondashuvlarni joriy etish zarur. Shuningdek, ta'lim tizimida ijtimoiy pedagogik muammolarga yechim topish uchun mutaxassislarning doimiy o'qitilishi va malakalarini oshirish talab etiladi. Hozirgi malaka oshirish institutlari faoliyatini esa qayta isloh qilish lozim. Zero 21 asr yangiliklari va bolalarning bugungi kundagi psixologik rivojlanish parametrlari ta'lim va tarbiya jarayonlariga katta ta'sir ko'rsatadi. Shu jihatlarni hisobga olgan holda pedagoglarni mos tarzda malaka oshirishlarini ta'minlash lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Ergasheva · 2022 <https://cyberleninka.ru/article/n/pedagogik-ilmiy-tadqiqotning-zamonaviy-muammolari>
2. Проблема качества образования в современных образовательных организациях Текст научной статьи по специальности «Науки об образовании» Абдулаева Э. С. <https://cyberleninka.ru/article/n/problema-kachestva-obrazovaniya-v-sovremennyh-obrazovatelnyh-organizatsiyah>
3. <https://imes.su/press-tsentr/blog/item/1908-zachem-cheloveku-nuzhno-obrazovanie>